

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2016. október 17.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2016. október 17. 8:00

Az írásbeli vizsga időtartama: 240 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

Ossza be a 240 percet úgy, hogy minden feladatra legyen elég ideje!

Alaposan olvassa el a feladatokat, kérdéseket, szempontokat!

Bátran fogalmazzon önálló véleményt, ahol azt kéri a feladat!

Írásait gondosan szerkessze, helyesírását ellenőrizze a szótárból, ha bizonytalan!

Jegyzeteket, vázlatot készíthet, de ügyeljen, hogy azok elváljanak a kész fogalmazásoktól!

Eredményes munkát kívánunk!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Nyelvi-irodalmi műveltségi feladatsor

Olvasa el figyelmesen az alábbi szöveget, majd válaszoljon a kérdésekre!

Vas István: *A fordító köszönete*

<p>(1) Köszönöm nektek, nyájas óriások,
Hogy elnémulva sem hallgattam el,
Hogy tiltott hangom hangotokon át szólt,
Schiller és Goethe, Shakespeare, Molière!
Én nem zengettem el teli torokkal
A hazugság dagályos énekét,
Inkább csak lopva, idegen sorokkal
Rejtett tudásom egy-egy részletét.</p> <p>(2) Míg Nero rémuralmát fordítottam,
Elöttem működött a mostani,
A tacitusi tömör mondatokban
A magamét tudtam elmondani.
Vak szorongásom ott talált magára,
Feszült fölénnyé fájó undorom,
Villon magányos vércsevijjogása
Azt hirdette, hogy én nem alkuszom.</p> <p>(3) A rég megírt szöveghez hű maradva
Utat talált az új tapasztalat:
Csak amit láttam, az bírta szavakra
A <i>Tell Vilmos</i>*-ban a parasztokat.
A magam dühén egyet fordítottam,
Én is elértem a mélyútra, mert
Láttam a kalapot, amelyet száz alakban
A császár várnagya utunkba cövekelte.**</p> <p>(4) Mi minden új, amit tudásom, szenvedélyem
Régi remekművek ötvözetébe zárt?
Mit préseltem bele, hogy észrevétlen
Eggyé keveredett a <i>Tartuffe</i> és a <i>Párt</i>?
Míg rímem Molière ostorát megsuhintva
Elcsattant a gyanútlan szinpadon,
Lestem, veti-e már a „szent hurkot” nyakamba
A képmutatás, a vakbuzgalom.</p> | <p>(5) Mert nem tudtam közönsre felcserélni
Természetem rejtendő hajlamát,
Az, ami bennem üldözött-egyéni,
Az őrizetlen titkos úton át
Szökött napfényre, rég letűnt időkbe,
A remegő zavar, a kései,
És onnan hozták újra vissza Goethe
És Shakespeare és Racine hősnői, hősei.</p> <p>(6) A láthatatlan falon át hiába
Néztem Nyugat felé, Nyugat felé?
De felültetett postakocsijába,
Vitt magával nyugatra Thackeray.
A magam vágyait napfényre csalva
A <i>Henry Esmond</i>*** mondatain át
Kalandos úton vittem diadalra
A büntetendő eleganciát.</p> <p>(7) Hazudik, aki él, nálunk csak az beszélhet,
Akiről azt hiszik, balzsamos múmia,
De titeket magyarul újraéltet
Akaratom eleven árama.
Nektek köszönhetem, hogy hű lehettem
Nemcsak hozzátok, önmagamhoz is:
Viszitek már jövőendő tengerekben
Szívem bűvópatak-hullámain.</p> <p>(8) Köszönöm azt, amit rajtatok át hatottam,
A rajtatok át visszanyert időt,
És a ragálytól párolgó napokban
A tengeri szelet, a szabad levegőt.
Köszönöm, hogy a börtönből kilátok
S üzenetemet rátok bízhatom,
Ti biztató, ti nyájas óriások,
S közös hazánk, világirodalom!</p> |
|--|--|

(1952)

Forrás: *A magyar költészet antológiája*. Válogatta, szerkesztette Ferencz Győző. Osiris Kiadó, 2003. 811–812.

*Tell Vilmos: a 13. és 14. század fordulóján élt svájci szabadságharcos.

**A „Láttam a kalapot...” kezdetű sorok arra utalnak, hogy a *Tell Vilmos* című drámában Gessler helytartó egy póznára tűzött kalap elé örséget állíttatott, és elrendelte, hogy mindenki tisztelegjen a kalap előtt.

***Henry Esmond: utalás W. M. Thackeray *Henry Esmond története* című családregényére.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

1. Állapítsa meg a szöveg információi és ismeretei alapján, kire, melyik szerzőre vonatkoznak az alábbi megállapítások!

a) A gúny ostorával kell javítani a hibákat: _____

1 pont	
--------	--

b) A máig élő közhely szerint művei a latin prózastílus csúcsát jelentik: _____

1 pont	
--------	--

c) Hivatkozott drámájának hőse nem is a címszereplő, hanem a szabadságért küzdő svájci nép: _____

1 pont	
--------	--

d) Ő alkotta meg a *világirodalom* szót: _____

1 pont	
--------	--

2. Vas István versfordításainak gyűjteménye a *Hét tenger éneke* címet viseli. Milyen jelentésrétegei lehetnek a címnek? A fenti költemény információit is felhasználva, válasz legalább 2 érdemi megállapítást tartalmazzon!

2 pont	
--------	--

3. A költemény 6. versszakában Vas István kétféle írásmódban használja a nyugat szót ('Nyugat', 'nyugat'). Magyarázza meg az eltérő írásmódból fakadó jelentéskülönbséget! A szövegrészlet és ismeretei alapján 2–2 megállapítást tegyen!

Nyugat – _____

nyugat – _____

2 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

4. Melyik században éltek a Vas István-versben említett alkotók? Az azonosított alkotók közül három, tetszőlegesen választott szerző nevét írja a megfelelő időpontok mellé! A felsorolt évszázadok közül válasszon! (Ugyanazt az évszázadot többször is szerepeltetheti, különböző szerzőkkel társítva; de egy sorba csak egy szerző nevét írja.)

I–II. század; XV. század; XVI–XVII. század; XVII. század; XVIII–XIX. század; XIX. század

Évszázad	Szerző

3 pont

5. Állapítsa meg a költemény ritmikáját, verselését!

Verselési rendszer: _____

Meghatározó ütem / versláb: _____

Rímképlet: _____

A rímek összecsengésének milyensége, hangzóssága: _____

4 pont

6. Adja meg az alábbi részlet (7. versszak) tagmondatai között a nyelvtani-logikai viszonyt!

1 2 3
 Hazudik, / aki él, / nálunk csak az beszélhet,
 4 5
 Akiról azt hiszik, / balzsamos múmia

1–2: _____

3–4: _____

4–5: _____

3 pont

7. Az alábbi feladatsor a 6. versszakra vonatkozik. Írjon ki a versszakból egy-egy példát a megadott hangtani-leíró nyelvtani jelenségekre!

rövidülés: _____

zöngéesség szerinti részleges hasonulás: _____

szótő + szótő + jel + rag: _____

szótő + képző + képző: _____

szótő + képző + jel + jel + rag: _____

5 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

8. Az alábbiakban magyar fordítók nevét közöljük. Valamennyien lefordították ugyanazt a művet (vagy annak részleteit). Adja meg a mű szerzőjét és címét! (A fenti költemény is hivatkozik a kérdéses szerzőkre!)

a) A magyar fordítók: Kazinczy Ferenc, Arany János, Nádasy Ádám

A szerző neve: _____

A mű címe: _____

2 pont	
--------	--

b) A magyar fordítók: Szabó Lőrinc, Vas István, Mészöly Dezső, József Attila, Illyés Gyula

A szerző neve: _____

A mű címe: _____

2 pont	
--------	--

9. Határozza meg az alábbi – Vas István verséhez is kötődő – szakkifejezéseket! A meghatározások 2–2 érdemi elemet tartalmazzanak!

a) villoni ballada: _____

2 pont	
--------	--

b) rezonőr: _____

2 pont	
--------	--

c) blank verse (drámai jambus): _____

2 pont	
--------	--

d) világdráma: _____

2 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

10. Vas István számára az irodalom, a fordítás a szabadságot jelentette. Magyar költők alábbi vallomásai, versrészletei is az irodalomról szólnak. Adja meg a szerzők teljes nevét!

... bátran
szólhassak, mint rossz gégéből telik
és ne fáradjak bele estelig
vagy míg az égi és ninivei hatalmak
engedik hogy beszéljek s meg ne haljak.

A szerző teljes neve: _____

1 pont	
--------	--

Sokra becülnek már, a hazám is büszke lehet rám,
szellemem egyre dicsőbb, s általa híres e föld!

A szerző teljes neve: _____

1 pont	
--------	--

Ti pedig szerzettem átkozott sok versek,
Búnál kik egyebet nékem nem nyertetek,
Tűzben mind fejenként égjete, vesszete,
Mert haszontalanok, jót nem érdemletek.

A szerző teljes neve: _____

1 pont	
--------	--

Én voltam Úr, a Vers csak cifra szolgál,
Hulltommal hullni: ez a szolgál dolga,
Ha a Nagyúr sírja szolgálakat követel.

A szerző teljes neve: _____

1 pont	
--------	--

Véghöz vittem immár nagy hírű munkámat,
Melyet irigy idő, sem tűz el nem bonthat,
Sem az ég haragja, sem vas el nem ronthat,
Sem az nagy ellenség, irigység nem árthat.

A szerző teljes neve: _____

1 pont	
--------	--

40 pont	
---------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Egy mű értelmezése

Milyen poétikai eszközökkel idézi meg Nagy László alábbi alkotása József Attila alakját és költészetét? A szövegbeli felidézés különféle változatainak számbavétele mellett térjen ki a Nagy László által megrajzolt József Attila-kép értelmezésére is!

Nagy László

József Attila!

Miért játszott a szíved, te szerencsétlen
rombolva magad szüntelen télben,
építve dalra dalt,
s kifúlva
kigyúlva,
ésszel mérhető pontokon is túlra
tudatod mért nyilalt?
Hiszen te tudtad:
dögbugyor a vége e pokoli útnak,
ott a hit is kihalt,
hiszen te tudtad:
álmaid orra buktak,
magad örökre kicsuktad,
járhatod a téboly vak havát,
s árván, idétlen,
emberségre, hű szerelemre étlen
villámló tálból eszed a halált.
Tudtad, tudom én is:
a nagy: te vagy,
s te, a Mindenség summáslegénye¹,
részt se kaptál, pedig az egészre
futotta érdemed.
Érdemes volt-e ázni, fázni,
csak a jövő kövén csírázni,
vérszagú szörnyekkel vitázni,
ha ráment életed!
Csak szólhatnál, hogy érdemes!
Mert csontom, vérem belerémül,
végzetedhez ha én állítok végül
józan zárómérleget.
Törd fel a törvényt, ne latold!
A porból vedd fel kajla kalapod,
vértanú vállad,
s a kifordult nyakcsigolyákat
rendbeszedve
két kisírt szemmel, tüzes iker-körrel
nézz a szemembe

¹ summáslegény: idénymunkás, mezei munkás

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

hogy rendülne bele
a mohó, emléknélküli tenyészet,
az egek mirígy-rendszere
s e megváltatlan földi lét.
József Attila!
te add nekem a reményt,
mert nélküle
romlott a napvilág,
a vér eves²,
bár a fogad vicsorog,
bár a nyakad csikorog,
bólints, hogy érdemes,
cáfold meg halálos logikád,
te glóriás,
te kintól bélyeges!
Képzetelemre bízzál édes munkát,
mert immár úgy szorgoskodik,
hogy a sarkamtól torkomig
forraszt rám forró hamubundát,
rádióaktív iszonyt –
félek, hogy minden rejtelmet kibont
s végül már semmi se fáj.
Hogy el ne jussak soha ama síkra:
elém te állj.
Segíts, hogy az emberáru-
lók szutykát
erővel győzze a szív,
szép szóval a száj!

(1962)

Szövegközlés: Nagy László: *József Attila!*http://www.babelmatrix.org/works/hu/Nagy_L%C3%A1szl%C3%B3-1925/J%C3%B3zsef_Attila!_

² eves: melléknév (seb körüli) avas, romlott nedv

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

15 pont	
---------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

		Maximális pontszám	Elért pontszám
I. Nyelvi-irodalmi műveltségi feladatsor		40	
II. Szövegalkotási feladatok	egy mű értelmezése	25	
	érvelő szöveg	20	
	gyakorlati szövegfajta	15	
Levonások	helyesírási hibák	levonható: 15	
	íráskép	levonható: 3	
Az írásbeli vizsgarész pontszáma:		100	

dátum

javító tanár

		elért pontszám egész számra kerekítve	programba beírt egész pontszám
I. Nyelvi-irodalmi műveltségi feladatsor			
II. Szövegalkotási feladatok	egy mű értelmezése		
	érvelő szöveg		
	gyakorlati szövegfajta		
Levonások	helyesírási hibák		
	íráskép		

dátum

dátum

javító tanár

jegyző